Fisanotti proti Itálii, rozsudek ze dne 23. 4. 1998

Stěžovatel: Fisanotti

Žalovaný stát: Itálie

Číslo stížnosti: 32305/96

Datum: 23.04.1998

Článek Úmluvy: čl. 6 odst. 1

Rozhodovací formace: Senát

Soud: Evropský soud pro lidská práva

Hesla: majetková škoda, nemajetková újma, přiměřená lhůta/délka řízení, spravedlivé zadostiučinění, spravedlivý proces, správní řízení/soudní řízení správní

Významnost: 2

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

23. dubna 1998

VĚC FISANOTTI

(Rozsudek ve věci Fisanotti versus Itálie)

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“), zasedající v souladu s článkem 43 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a v souladu s příslušnými ustanoveními Jednacího řádu Soudu B jako Senát, který tvořili soudci R. Bernhardt, předseda, C. Russo, N. Valticos, I. Foighel, R. Pekkanen, Sir John Freeland, L. Wildhaber, J. Makarczyk, U. Lohmus a dále H. Petzold, tajemník Soudu, a P. J. Mahoney, zástupce tajemníka Soudu, po uzavřené poradě Senátu, která se konala ve dnech 2. února a 25. března 1998, posledně uvedeného data vynesl následující rozsudek:

POSTUP

1. Případ byl postoupen Soudu vládou Italské republiky (dále jen „Vláda“) dne 9. října 1997 během tříměsíční lhůty stanovené článkem 32 § 1 a článkem 47 Úmluvy. Tomu předcházela stížnost (č. 32305/96) proti Italské republice předložená Evropské komisi pro lidská práva (dále jen „Komise“) podle článku 25 italským občanem, panem Gian Carlo Fisanottim (dále jen „stěžovatel“), dne 28. dubna 1994.

Žaloba Vlády se opírala o články 44 a 48, jakož i o prohlášení, jímž Itálie uznala obligatorní pravomoc Soudu (článek 46). Předmětem stížnosti bylo dosáhnout rozhodnutí o tom, zda skutkové okolnosti případu znamenají porušení závazků žalovaného státu podle článku 6 § 1 Úmluvy.

2. K dotazu učiněnému v souladu s ustanovením 35 § 3 písm. d) Jednacího řádu Soudu B žadatel

prohlásil, že si nepřeje zúčastnit se jednání před Soudem.

3. Dne 25. října 1997 předseda Soudu R. Ryssdal rozhodl, že v zájmu řádného chodu justice bude tento případ projednán Senátem, který byl již vytvořen k projednání případu S. R. v. Itálie*) (ustanovení 21 § 7). Tento Senát zahrnoval ex officio pana C. Russoa, zvoleného soudce s italským občanstvím (článek 43 Úmluvy), a pana R. Bernhardta, místopředsedu Soudu (ustanovení 21 § 4 písm. b/); dalšími sedmi vylosovanými členy byli R. Macdonald, N. Valticos, I. Foighel, R. Pekkanen, L. Wildhaber, J. Makarczyk a U. Lohmus (článek 43 in fine Úmluvy a ustanovení 21 § 5 Jednacího řádu Soudu B).
4. Jako předseda Senátu (ustanovení 21 § 6 Jednacího řádu Soudu B) pan Bernhardt, jednající prostřednictvím tajemníka Soudu, konzultoval se zástupcem Vlády a s delegátem Komise organizaci řízení (ustanovení 39 § 1 a 40). V souladu s následným usnesením tajemník Soudu obdržel žádost stěžovatele o spravedlivé zadostiučinění dne 9. prosince 1997 a vyjádření Vlády dne 19. prosince 1997. Dne 26. ledna 1998 sekretář Komise oznámil, že její delegát si nepřeje předložit písemné připomínky.
5. Dne 12. prosince 1997 Komise vypracovala spis ohledně řízení, které před ní proběhlo, jak o to požádal tajemník Soudu na základě pokynu předsedy Senátu.
6. V souladu s rozhodnutím předsedy se jednání konalo v budově Paláce lidských práv ve Strasbourgu dne 29. ledna 1998. Soud se předtím sešel k přípravnému zasedání.

Před Soud předstoupili:

(a) za Vládu V. Esposito, předseda oddělení Kasačního soudu, detašovaný u Diplomatického právního servisu Ministerstva zahraničních věcí, zástupce;

(b) za Komisi J.-C. Soyer, delegát.

Soud vyslechl prohlášení pana Soyera a pana Esposita.

7. Jelikož pan Macdonald se nemohl zúčastnit jednání dne 25. března 1998, byl zastoupen Sirem Johnem Freelandem, náhradním soudcem (ustanovení 22 § 1 a 24 § 1 Jednacího řádu Soudu B).

SKUTKOVÁ ZJIŠTĚNÍ

8. Pan Gian Carlo Fisanotti se narodil v roce 1935 a žije v Cagliari. Byl státním úředníkem až do svého předčasného odchodu do důchodu dne 31. července 1989.
9. Dne 13. července 1992 si stěžovatel podal žádost u Regionálního oddělení Účetního soudního dvora Sardinie (dále jen „regionální oddělení“) o zvýšený důchod. Uvedl, že jeho nemoc byla způsobena jeho prací.
10. Dne 11. listopadu 1992 byl spis postoupen generálnímu prokurátorovi, aby se případu ujal. V důsledku vstupu v platnost dekretu s mocí zákona č. 232 ze dne 17. listopadu 1993, kterým byla zrušena působnost generální prokuratury v důchodových sporech, byl dne 28. července 1993 spis vrácen zpět regionálnímu oddělení.
11. První ústní jednání se konalo dne 28. ledna 1995. Nařízením z téhož dne, které bylo zaregistrováno dne 4. března 1996, požádalo regionální oddělení o názor Lékařskou komisi Vojenské nemocnice v Cagliari. Dne 3. června 1997 byl stěžovatel touto komisí vyšetřen.
12. Dne 6. října 1997 předseda regionálního oddělení stanovil datum ústního jednání na 11. února 1998.

ŘÍZENÍ PŘED KOMISÍ

13. Stěžovatel se obrátil na Komisi dne 28. dubna 1994. S odvoláním na článek 6 § 1 Úmluvy si stěžoval na délku řízení před Účetním soudním dvorem.

14. Dne 15. dubna 1997 Komise (První senát) prohlásila stížnost (č. 32305/96) za přípustnou. Ve své zprávě ze dne 9. července 1997 (článek 31) vyjádřila jednomyslně svůj názor, že článek 6 § 1 Úmluvy byl porušen.

KONEČNÉ NÁVRHY PŘEDLOŽENÉ SOUDU

15. Vláda požádala Soud, aby konstatoval, že článek 6 § 1 Úmluvy nebyl porušen.
16. Stěžovatel požádal Soud, aby konstatoval porušení tohoto ustanovení a aby mu přiznal spravedlivé zadostiučinění.

PRÁVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Údajné porušení článku 6 § 1 Úmluvy
2. Pan Fisanotti si stěžoval na délku řízení, které se z jeho podnětu konalo před Účetním soudním dvorem. Přitom se odvolal na článek 6 § 1 Úmluvy, který stanoví:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla … v přiměřené lhůtě projednána … soudem."

18. Soud konstatuje, že relevantní období počalo běžet dne 13. července 1992, kdy stěžovatel předložil svou žádost Regionálnímu oddělení Účetního soudního dvora Sardinie, a že dosud neskončilo (viz odstavce 9 a 12 výše). Řízení už tudíž probíhalo přibližně pět roků a osm měsíců.
19. Přiměřenost délky řízení je třeba posuzovat ve světle okolností případu a s přihlédnutím ke kritériím stanoveným judikaturou Soudu, zejména ke složitosti případu, chování stěžovatele a chování příslušných orgánů (viz, mimo jiné, mutatis mutandis, rozsudek ve věci Ceteroni versus Itálie ze dne 15. listopadu 1996, Reports of Judgments and Decisions 1996-V, str. 1756, § 22).
20. Podle tvrzení Vlády konstatovala Komise porušení článku 6 Úmluvy pouze na základě délky daného řízení, aniž by vzala v úvahu její podání ze dne 19. listopadu 1996. V tomto dokumentu Vláda uvedla, že délka řízení byla ospravedlnitelná s ohledem na složitost případu – bylo nezbytné získat stanovisko lékařské komise – a s ohledem na skutečnost, že řízení probíhalo v okamžiku, kdy vstoupila v platnost reforma určená k rychlejšímu projednávání případů před Účetním soudním dvorem zdokonalením organizace „soudních kanceláří", zjednodušením procedurálních pravidel a zrušením postavení generální prokururatury v takovýchto řízeních. Posledně uvedené opatření vedlo v daném případě k tomu, že spis o daném případu byl vrácen z kanceláře generální prokuratury zpět Regionálnímu oddělení Účetního soudního dvora Sardinie.

Reforma měla za následek přesun velkého množství spisů a zpočátku došlo k určitému zdržení v každém regionu, než parlament vydal zákon k provedení dekretů s mocí zákona vydaných vládou, což zabralo jeden rok.

Délka řízení v daném případě by měla být posouzena ve světle úsilí vynaloženého státem splnit svůj závazek.

21. Komise upozornila na několik průtahů, za něž nesl žalovaný stát odpovědnost, a vyjádřila názor, že délka předmětného řízení byla přemrštěná.
22. Soud bere na vědomí úsilí italských orgánů spojené s legislativní úpravou příslušnosti a organizace Účetního soudního dvora. Nicméně zavádění reformy tohoto charakteru nemůže ospravedlnit uvedené průtahy, jelikož státy jsou povinny organizovat vstup v platnost a provádění takovýchto opatření způsobem, který vylučuje průtahy při projednávání dosud neuzavřených případů. V daném případě Soud nenalezl žádné průtahy spojené se zmíněnou

reformou. Naopak, v daném případě existovalo několik nevysvětlitelných časových úseků nečinnosti přičitatelných státním orgánům: více než dva roky a šest měsíců uplynulo mezi podáním žádosti u regionálního oddělení a prvním ústním jednáním (viz odstavce 9 a 11 výše) a více než dva roky a sedm měsíců uplynulo mezi tímto jednáním a datem stanoveným předsedou regionálního oddělení pro nové ústní jednání (viz odstavec 12 výše).

23. Pokud jde o stěžovatele, nelze jej pro jeho chování kritizovat.
24. Soud kromě toho konstatuje, že případ nebyl obzvláště složitý.
25. V důsledku toho Soud neshledává délku předmětného řízení přiměřenou. Proto v daném případě byl článek 6 § 1 porušen.
26. Aplikace článku 50 Úmluvy
27. Podle čláku 50:

„Jestliže Soud zjistí, že rozhodnutí nebo opatření soudního nebo každého jiného orgánu Vysoké smluvní strany je zcela nebo částečně v rozporu se závazky vyplývajícími z této Úmluvy, a jestliže vnitrostátní právo této strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků takového rozhodnutí nebo opatření, rozhodnutí Soudu přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění."

1. Škoda, náklady a výdaje
2. Stěžovatel požadoval 300 000 000 italských lir (ITL) jako náhradu škody, kterou údajně utrpěl, a 2 500 000 ITL jako úhradu nákladů a výdajů, které vynaložil v důsledku délky řízení.
3. Vláda poukázala na to, že stěžovatel nepodal žalobu na náhradu hmotné škody, a uvedla, že nález porušení článku 6 § 1 Úmluvy bude postačujícím spravedlivým zadostiučiněním vůči případné morální škodě. Posouzení otázky nákladů a výdajů ponechala Vláda volné úvaze Soudu.
4. Delegát Komise navrhl, aby stěžovateli bylo přiznáno spravedlivé zadostiučinění mírně pod hranicí 10 000 000 ITL, přičemž k otázce nákladů a výdajů se nevyjádřil.
5. Soud zastává názor, že se stěžovateli nepodařilo prokázat hmotnou škodu vylývající z průtahů, na něž si stěžoval. Na druhé straně však Soud konstatuje, že stěžovatel utrpěl morální škodu a vynaložil náklady a výdaje, pročež mu přiznal náhradu škody ve výši 12 500 000 ITL z prvního titulu a náhradu škody ve výši 2 500 000 ITL z druhého titulu.
6. Úroky z prodlení
7. Podle informací, jež má Soud k dispozici, zákonná úroková sazba aplikovatelná v Itálii ke dni přijetí tohoto rozsudku činí 5 % ročně.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. Potvrzuje, že v daném případě byl porušen článek 6 § 1 Úmluvy;
2. Potvrzuje,

(a) že žalovaný stát je povinen zaplatit stěžovateli ve lhůtě tří měsíců částku 12 500 000 (dvanáct miliónů pět set tisíc) italských lir jako náhradu morální škody a částku 2 500 000 (dva milióny pět set tisíc) italských lir jako náhradu nákladů a výdajů;

(b) že zákonné úroky o roční sazbě 5 % z těchto částek jsou splatné po uplynutí výše uvedené tříměsíční lhůty až do konečného vyrovnání;

3. Zamítá zbývající část žádosti o spravedlivé zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém a francouzském jazyce a vyhlášeno na veřejném zasedání v Paláci lidských práv ve Strasbourgu dne 23. dubna 1998.

Herbert PETZOLD

tajemník

Rudolf BERNHARDT

Předseda

*) Viz Výběr z rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva ve Strasbourgu – přílohový sešit XXV/2001, Rozsudek Evropského soudu o stížnosti č. 31648/96, str. 17.